

СТАНОВИЩЕ

от проф. Ангелина Петрова Петрова,
Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“,
по конкурс за заемане на академичната длъжност „*profesor*“
(вокални и камерни ансамбли, камерна музика, акомпанимент),
професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство,
към БФ на НБУ, департамент „Музика“, обявен в ДВ бр. 33/17.04.2018

с единствен кандидат:

доц. д-р Албена Георгиева Кехлибарева-Стоянова

Доцент Албена Кехлибарева е сред авторитетните фигури в областта на камерната вокална музика, посветила голяма част от кариерата си на песенното изкуство – започвайки от Шуберт и Шуман – до упорития ѝ труд да представи творчеството на Макс Регер и немската духовна песен (Lied), до опусите на европейски и немалко български композитори от XX и XXI век. За да се посвети някой на тази изискваща много познания и изпълнителски умения област, трябва действително да има многостранен талант. Полето на нейната дейност е съчетание на едновременното ѝ развитие като камерен певец изпълнител и пианист и навлизането ѝ в музикологичната проблематика на творбите, които представя. Репертоарът ѝ е неизменно богат, включва творби от барока до най-нови опуси от съвременни български и чуждестранни автори. Тук непременно трябва да се подчертае, че търсенията ѝ в областта на немската песен и въобще в огромният по богатство жанр – от края на XIX до началото на XXI век – са и създали и международен престиж, тъй като тя е търсен изпълнител и музиколог с многостранни прояви в Германия, Австрия и други страни.

Биографията на доц. Кехлибарева е извънредно богата: започва със завършването на инструментален и вокален факултет, последван от специализации в авторитетни институции като Висше училище за музика „Ханс Айслер“ в Берлин, при известните педагози Лоре Фишер и Дитер Цехлин, проф. Ерик Верба и проф. Леополд Спицер във Виена. Тя е спечелила награди на международни конкурси първа на международния конкурс „Хуго Волф“ – Виена 1992; втора – камерни два глас и орган; награди от

конкурси в Мюнхен и Любек; Специалната награда „Ели Амелинг-Сент Хертогенборш“ – Нидерландия.

У нас тя реализира активна концертна дейност с песенни цикли и с оркестър, над 700 рецитала за глас и орган и глас и пиано със собствен съпровод, била е солист на камерни и симфонични оркестри в множество европейски страни, а също и в Китай, Монголия, Япония. Огромна част от дейността ѝ е свързана с постижения в звукозаписа: над 20 диска с класическа, романчин а и съвременна музика, включващи също и българска музика. Реализирала е записи в ББС, Лондон, членува и в международни професионални организации: CoRéAM (1997), „Musica Sacra“ – Берлин (от 2001), OEZB – *Osteuropazentrum Berlin Society* (2011), *ORGANpromotion* (2013 – 2014), *Съюз на българските музикалните и танцови дейци* (от 1990).

Нейната творческа дейност респектира – преди всичко с избора и трудността на полето на кариерата на камерното пеене, с органичното вписване на немската органова, солова и оркестрова песен, с дълбокото познаване и представяне в Европа и у нас на творчеството на Регер, Р. Щраус и др. Творческата ѝ биография респектира с монолитно изградената област на създадени изпълнителски и културологични концепциите за Шуберт, Регер, Малер, с представянето им като феномен на европейското културно съзнание на ръба на модерността. Несъмнено тя е изпълнител и музиколог с международен авторитет и представителност в европейското културно пространство.

Изследователска (творческа) дейност и резултати

II.1. Основен монографичен труд е книгата „**Макс Регер и пространството на органната песен до Първата световна война**“ (София: изд. „Водолей“, 2017, 320 с.).

Енциклопедичната и информационната страна на труда впечатляват с извънредно широката панорама от личности, събития и културологичен контекст около М. Регер. Монографията блести с извънредно богатото представяне на историческия контекст около неговия жизнен и творчески път като начало. Тя интерпретира богатството от пластове в Регеровата музика, линиите, които протичат към основните личности от началото на XX век като Густав Малер, Рихард Щраус, Александър фон Цемлински, Ян Сибелиус, Хайнрих Щрекер, Ерих Корнголд, Густав Холст, Карол Шимановски, ранните опуси на Шьонберг и Албан Берг. С това тя изтъква, че „*Виенският сецесион (модернизъм, „Fin-de-Siecle“, „Art Nouveau“, „Stile Liberty“ и други наименования) от края на 19-ти и началото на 20-ти век достига крайното разширяване на хармоническата модулативност до нейните предели в тоналната музика, като*

хиперболизираните хармония и инструментация са стъпало към атонализма. Нима това не са мостове между немската и австрийската култура в цялост от края на 19-ти век и началото на 20-ти, разкъсвана от противоречия, войни и борби за ново преразпределение на света?“. В изследването на доц. Кехлибарева не само е намерено мястото на всеки фрагмент от биографията на Регер във връзка с приноса му към музикално-симфоничното, вокалното творчество, музикалната теория, но и по особено представителен начин са разгледани неговите ученици. Принос е справката за българина Васил Божинов като ученик на Регер и неговото пребиваване в Лайпцигската консерватория. Оттук нататък монографията поставя, и то в оригинален изследователски поглед, почти неразработвани теми у нас, като: „Оркестровата песен от 19-ти и началото на 20-ти век“, последвана от „Органната песен от края на 18 до началото на 20 век“. Навсякъде доц. Албена Кехлибарева изгражда оранично интерпретации за паралелното развитие и взаимодействие на българската и европейска музика, откроява основните фигури и опуси, водена от ясен поглед, от стабилни теоретични и културологични „жалони“, от избраните централни линии в изследването си.

Специално трябва да се изтъкне и прибавянето на проблематиката за сакрално/светско в главата „Сакрални измерения в светските опуси на жанра „Lied“ при Макс Регер“, последвана от пълния и подробен, действителен анализ на творческото дело на Регер в главите „Панорама на песните на Макс Регер за соло глас и пиано (орган или хармониум)“. Дори и изследването да бе спряло дотук, то пак щеше да притежава фундаменталната стойност на едно комплексно и пълно навлизане в актуалната днес област на края на деветнадесети и началото на двадесети век, като част от „завръщането“ или повторната рефлексия около оразличаване на романтизма и модернизма. Седма глава от книгата и заключението прибавят и още един съществен аспект: изпълнителската култура в нейната връзка с Макс Регер и последователите му. В този масив се довършва „градежът“ на изследването, установяването на взаимосвързаността на идеи-епоха-философия-видове творчество-изпълнителство. Трудът прониква в много философски и културологични „спорни места“, в проблемността на XX век, прибавяйки в повествованието и насоката на сплитане/оразличаване и на българската песенна култура.

С темата на монографията са посочени 4 публикации. „Сакрални измерения в опусите на светски песни в жанра „Lied“ при Макс Регер“. – Сборник от научна конференция с международно участие „XI Млад научен форум за музика и танц

2017“; „Хуго Волф и „Lied“ – сп. „Музика. Вчера. Днес“, 2016, № 1.; „Макс Регер и ние“ – сп. „Музика. Вчера. Днес“, 2016, № 2.; Max Reger. Sakrale Dimensionen und Universalität der Gattung „Lied“ (Internationale Musikwissenschaftliche Konferenz, Leipzig. Max Reger – ein nationaler oder ein universaler Komponist? Zum 100. Todestag des Komponisten). Universitäts Verlag, Leipzig, 2016 – 2017. Те са стойностни, а последната е в авторитетно немско издание по случай 100-годишнината на Регер.

Трябва да се изтъкне специално участието на доц. д-р Албена Кехлибарева в национални и международни проекти, както и провеждането на майсторски класове в Германия и Финландия. В Доклада за самооценка е посочено, че са осъществени 268 студийни записа, много от тях в чужбина. Голяма част от тях присъстват в НЕА на Библиотеката на НБУ, а 162 – в платформата за дистанционно управление и електронно обучение на курсовете – MOODLE. Немаловажна част от звукозаписната й дейност е посветена на творчеството на българските композитори, сред които: три вокално-симфонични поеми „Икони“ по стихове на Павел Славянски от Г. Минчев; Димитър Христов – Девет песни от цикъла „Песни по стихове на Пенчо Славейков“ в транскрипция за нисък глас; Димитър Наумов – „Варшавска импресия“, дуо за глас и орган е изпълнявано многократно в Германия, Унгария и Нидерландия; Георги Арнаудов две поеми от цикъла „Шепот насаме“ (2011) по стихове на Пейо Кр. Яворов. Адаптацията от оригинала за глас, цигулка и пиано към глас и орган (2012); Юлия Ценова – „Три индийски песни за соло алт и електроакустическа обработка“ по стихове на Кедърнат Агървал; Кирил Илиевски – „Вокализа за мецосопран и орган“ (посветена на А. Кехлибарева); Пенчо Стоянов – две песни; и още от композиторите Васил Казанджиев, Иван Спасов, Явор Димитров, Ценко Минкин, Велислав Заимов и др. Това е не просто списък, а великолепен творческо-изпълнителски принос към развитието на българската песенна култура, която доц. А. Кехлибарева устоява вече няколко десетилетия.

Като лично присъствала на нейни изпълнения – и на песенна литература от немския романтизъм, и на премиерни български творби, – мога да прибавя експресивността, многостранното и винаги ярко защитеното присъствие на всеки нов опус, която тя е разкрила пред публиката. Тя е сред изпълнителите, свързани с каузата на българското съвременно камерно и оркестрово вокално творчество. Впечатляваща е и нейната преподавателска и обществена дейност – като интелектуалец, педагог, интерпретатор и музиколог с кауза и с огромен авторитет.

Заключение: Въз основа на цялостната ми положителна оценка върху предложената монография и много активната творческа дейност, както и върху преподавателската дейност на доц. д-р Албена Кехлибарева-Стойнова, предлагам на уважаемите членове на Научното жури по конкурса за професор (вокални и камерни ансамбли, камерна музика, акомпанимент) по професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство“ да предложат доц. д-р Албена Кехлибарева-Стойнова да бъде избрана за академичната длъжност „професор“ към департамент „Музика“ на НБУ.

27 август 2018

Проф. д-р Ангелина Петрова